

Год. VI.

Број 26.

**НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.**

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 23. јуна 1896.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Превишње одобрење

избора архимандрита крушедолског и администратора вршачке епископије Гаврила Змејановића за православног српског епископа вршачкога.

Превод с мађарскога.
*Краљевско-угарски министар бого-
части и јавне наставе.*
Бр. 2242. през.

*Преузвишени Господине Архиепископе,
Митрополите и Патријарше!*

Његово цесарско и апостолско краљевско Величанство превишњом одлуком Својом, изданом у Будимпешти дне 14. јуна ове године, благоизволило је најмилостивије одобрити православним српским архијерејским синодом карловачким обављени избор

Преузвишеном Господину

Георгију Бранковићу,

правом тајном саветнику, правосл. архијерејској митрополиту карловачком и патријарху српском.

Гаврила Змејановића архимандрита крушедолског и администратора вршачке епископије, за православног српског епископа вршачкога.

О том имам част, позивно на тамошњи, архијерејско-синаодском кр. поверенику упућени, цењени допис од 18. маја о. г. бр. 173., Вашу Преузвишеност повољнога знања и даљег поступања ради с тим умољењем известити, да изволите на именованог новог епископа гласећи и овде под /-привијени докуменат истом уручити.

Само се по себи разуме, да ће се посвећење новог епископа тек онда моћи обавити, кад исти буде положио присегу верности у руке Његова Величанства.

Примите, Преузвишености, искрену изјаву мојега одличног поштовања.

Будимпешта, 17 јунија 1896.

Влашић с. р.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Основни принцип римског католицизма.

— Н. Бјељајев. —

(Наставак)

Чак и Тома Аквинатски је устао против употребе инструменталне музике при хришћанском богослужењу, јер она пре разнежава срце, него што га располаже на молитву, а њену дозволу у старозаветна времена је такође тумачио сагласно с гледиштем старих отаца, снискођењем јеврејском народу, телесном и грубом.³ Дакле, римска црква, тиме, што је у средњем веку увела употребу музикалних инструмената у богослужење, није створила никакво савршенство у црквеном богослужењу, непознато старој цркви, него се напротив вратила натраг у времена јудејска, установивши обичај, који није примила васељенска црква не без основа, него с пуним разумевањем преимућстава вокалног певања.⁴ Затим треба разликовати музику по самој њеној композицији и мотивима. У том одношају источна црква захтева од вокалне музике простоту и озбиљност, да би она будила у духу молитвено расположење, а не тек умиривала слух хармонијом пријатних звукова. А црквена музика католицизма не одликује се свагда строгашћу и озбиљношћу. Напротив у католичким храмовима можеш чути лаке и веселе мелодије оперске и чак балске музике.¹ А опћу карактеристичну црту западне црквене музике чини њена извештаченост, с којом се рачуна на то, да произведе у слушаоцима ефекат час разноликошћу звукова и лепотом у њихову складу, час брзином и неочекиваним прелазом од *piano* на *forte*, од полаког темпа брзине, од тужног тона веселом и т. д. Таки карактер западне црквене музике обележен је још у средњем веку и из епохе реформације има сведочанстава, да се ради тога народ привикао да гледа на храмове, као на место за разонођење и да одлази на богослужење, да чује музику.² Разуме се, да човек никако не

може одобравати ту појаву, јер је хришћански храм одређен за молитвено опћење с Богом, а не за разонођење и естетичке насладе. Даклако да је и обредност при друштвеном црквеном богослужењу неопходна, јер се уопће унутрашње богопоштовање не може замислити без спољашњег. Али је обредност римске цркве, не говорећи већ о таким представама, које се допуштају у католичким храмовима и које претварају дом молитве у религијозни театар, као н. пр. проповеди младенаца о Божићу, или као што су представе поклањана источних мудраца, погребња и васкресења Христова с покретним воштаним фигурама, оптерећена множином процесија и церемонија, које се поред све своје лепоте и раскошности не одликују дубином садржаја и унутарњег значаја, и осим тога потчињена законима уветности и механичности, којима се религијозни осећај верних савршено гуши и дави. Значајно је, да се та уветност и механичност у обредности најоштрије исказује у најважнијем хришћанском богослужењу — литургији, и показује своју мучну силу не на самим световњацима. „У литургији латинској“, вели руски протојереј Срећински, који је изучавао католицизам не само из књига, него га је лично посматрао у својој служби за границом, „сваки је корак, сваки рад, сваки покрет и положај свештено и црквено-служитеља означен ситном подробношћу; од тога сва служба представља у себи целину хладних чисто механичких покрета тела, срачунаних тако речи математичком тачношћу.“³ У свему томе имаде красоте и спољашње величанствености своје врсте. Али, по опасци другог руског богослова, „уветна красота и извештаченост свештених дејстава и покрета у латинском боо гослужењу не могу оправдати њихово мртвила и бездушност. Они који врше свештендејств-јављају се ту не као живи људи слични другим људима, с човечјим мислима и осећајима, тек расположени и упућени по духу вере и цркве, — него као механизми, које покреће нека слепа сила, мимо њихове свести и воље; обреди, које они обављају јављају се не као природни спољашњи знаци истог духа, којим они морају бити оживљени, него као магичке формуле, које изазивају собом деловање више силе.“⁴

³ Thom. Aqu. Summa Theologiae. Qu. 95. trt. 2.⁴ Душеполезн. Чтение. 1868. II. 253. 254.¹ Hase. Handbuch der protest. Polemik. 5. Aufl. S. 629. Tschackert. Evangel. Polemik. S. 259. Gotha 1885. Протојереј Т. Срећински. О богослужењу западне цркве. Стр. 4. стр. 44, 46. Петроград 1856.² Труды Киевской д. академи. 1863. III, 11.³ Православное Обзорѣніе 1860. новембар, стр. 376.⁴ Ibidem.

Стварајући такову богослужбену зграду, богату ефектима сваке врсте, великолепношћу и блеском, римска је црква остала верна својим основним начелима. Није ма како случајно постала та зграда; напротив се развиће црквеног култа у католицизму и његов облик догађао под утцајем сасвим свесних тенденција. Папство је тежило господству над црквом. Али управивши тој сврси сав свој рад, папство је заборавило, или, боље рећи, стало је занемаривати дух и срце верних. Отуда се и појавише у католичком богослужењу такве погодбе, које стежу покрет религиозног осећаја, убијају живот духа. „Архитектура римске цркве, као што је говорио на својој смртној постељи први папа епохе Препорођаја, Никола V, мора чинити утисак на народ, скулптура мора тај утисак појачати, а најпосле сликарство мора већ сасвим заслепити осећај људски“.² То папино признање, чија искреност и значај не могу бити подвргнути сумњи већ стога, што је оно као некакав завештај наследницима, показује заветне сврхе папства, да не може бити јасније. У својој тежњи за господством оно је хтело осленити и угушити ум и религиозни осећај верних множином и разноврсношћу тих чисто спољашњих ефеката, које је могуће било створити при помоћи вештина, привучених у службу цркви. Та је сврха била постигнута. Богослужење католицизма је уређено тако, да оно делује веома силно. Ал особито дубок утисак износе отуда случајни посетиоци од иновераца, који тамо залазе, не да би извршили своје религиозне дужности, него из љубопитства и у сврси да се упознају с католицизмом. Помпа и блесак католичког богослужења први пут просто занесу и поразе. Али не гледећи на сву дубину и снагу, први утисци, који се износе са католичког богослужења, лако се дају анализирати и њихова анализа показује, да се они, по своме садржају и карактеру, тек површно дотичу религиозног живота човековог и да католичка богослужбена помпа не само не задовољава религиозне потребе верних, него заглушује те потребе, успављује их. У католичком богослужењу побеђује и прикива за себе пажњу спољашњост, великолепност, блесак; а осим те спољашњости религиозни осећај нема на чему да се заустави у католичком храму.

Архитектура католичких храмова, слике, које се овде налазе заједно с производима скулптурне вештине, музика, овде допуштена, најпосле раскошни и складни церемонијал заустављају пажњу сами по себи, задржавају полет мисли и осећаја к Богу и на тај начин, при најпогоднијим приликама, рађају расположење блиско усхићењу, пре естетичком, него религиозном, а каткад просто расејавају ум и производе у срцу празнину. „Међу најважније недостатке савременог латинског богослужења, — вели руски свештеник К. Кустођијев, који се упознао с католицизмом такође не тек из самих књига, него и личним искуством с почетка у Шпанији, а онда у Угарској, — може се убројати спољашњи ефекат, за који се употребљују сва средства. Привући за своја богослужења што је више могуће народа у цркву — ето за чим обично тежи латинско свештенство: да ли су то љубопитљиви гледаоци, или људи, који верују и траже у цркви религиозне утехе — то је за њега све једно. Али судећи по ономе што се види, можемо рећи, да заузето спољашњим уређењем обреда, тражи за своје цркве више беспослених и љубопитљивих људи, него верних. Латинско свештенство је пренело у своје цркве оно, што обично привлачи народ у јавна позоришта: театралне декорације, артистичко осветљење, претварање црквених песама у музику оперску и балеску, ето чим латинско свештенство обично привлачи народ у цркве. Знаоци музике, који су бивали о празнику у цркви, свагда ће вам рећи, да су чули тамо некакову полку, неку мазурку, некакови ригдон (кадрил по шпањолски) и арију из какове опере; није нам се једанпут догодило да слушамо овде у Мадриду познатог нам музикалног учитеља и да се у томе сами уверимо при посети мадридских цркава“.¹ Тај одзив, као одзив православног свештеника, могу, дакако, назвати пристрасним и преувеличаним. Суровост и оштрину његову хтеће, разуме се, тумачити вероисповедним предрасудама и полемичким заносом. Али ево одзив професора Московског универзитета Буслајева, човека потпуно удаљеног од конфесионалних предубеђења, али који без сумње уме анализирати своје утиске и давати рачуна о њима. „Волио сам, — приповеда он о времену свога живљења, доста дуго,

² Tschackert. Evangelische Polemik gegen die römische Kirche. S. 206. Gotha, 1885.

¹ Православное Обозрѣніе. 1864. февруар. Заграничне опасности, стр. 79.

у Италији, полазити римске цркве и упознао сам их, и изучио боље и подробније од Московских, али не баш из саме побожности, премда сам се у њима и усрдно молио, него, из ненаситне жеље да уживам у њиховом уметничком украсу, да шетам по њиховим високим сводовима, по њиховим капелама, или, по нашем, олтарима, по њиховим ходницима и галеријама заносећи се дивним производима сликарства, мозајика и скулптуре, што ме окружаваше са свију страна. Тада се храм за мене претварао у музеј уметничких реткости, и ја сам у интересима науке богатио количину свога знања новим фактима из историје вештине и старине. Волио сам да присуствујем при црквеним обредима и раскошним церемонијама и чим сам се више заносио њиховом необичном новином, тим ми је јасније постојало уверење, да се римско католичанство одликује од православља не толико богословским догматима, колико својим угађањем човечјим слабостима и ђефовима, ловећи у своје мреже сујеверну паству дражима лепих вештина у украсу цркви и разним беспосленим варкама хитрих церемонија. Тада је храм постао за мене театралном позорницом, а црквенослужитељи се претворише у веште глумце.¹ Из тих речи несумњиво излази, да у католичким храмовима, уз преоптерећеност богослужбеног култа сваковрсним сјајем и блеском, вештина и уметност заиста заслања собом религију. Научени професор не само да нема никаквих вероисповедних антипатија против католицизма, него чак тврди, да међу католицизмом и православљем нема важних догматичких разлика. Не може га нико укорити ни да му недостаје побожности и религиозности. Напротив он је тражио у католичким храмовима задовољења својим религиозним потребама и ту се усрдно молио. А ипак из целине свих утисака, које даје католички храм, чини закључак, да богослужбено устројство католицизма, у место да подиже мисао Богу, гуши и расејава религиозни осећај и до тог степена завлађује духовним расположењем човековим, да он, заслепљен спољашњим блеском, не може већ да се ослободи од тих ефеката, којима је тако богат богослужбени култ римске цркве, и зауставља се на разматрању једине спољашњести, која заноси и очарава, али у исто време сво-

јим чарима не да да се човек задуби у тајне религије и да се прибере умом и помислима у Богу.
(Наставиће се.)

Поука на дан св. апостола Петра и Павла.

За што свет мрзи и гони проповеднике истине и правде Христове?

Сви ће озрнути на вас имена мога ради (Лук. 21, 17).

Такову судбину прорече Господ од Бога изабраним ученицима Својима. Запета, њих су мрзили, гонили и прогањали своји и туђинци, Јудеји и незнабожци, народи и власти. „Много пушта сам био у страху од разбојника, у страху од родбине, у страху од незнабожаца, у страху у градовима, у страху у пустињи, у страху на мору, у страху међу лажном браћом: више сам се трудио, више сам боја поднео, више пушта био сам у шамшици, више пушта сам долазио до страха смртнога“ (2. Кор. 11, 23 и 26). „Народ устао је на нас са силом, и војводе здеравши с нас хаљине заповедише да нас шибају“ (Дел. ап. 16, 23). Тако описује свој живот један од слављених сада св апостола — Павле.

Па за што су мрзили, гонили и прогањали ученике Христове? Јесу ли они доиста били безкорисни у друштву, јесу ли били тако и толико покварени и морално слаби, да их у друштву нису могли трпити и подносити, нису ли испуњавали обвезаности породичне, нису ли спосили дужности опште, нису ли плаћали данак држави? Јесу ли били леништине и дангубе, јесу ли живили на рачун других и па штету људима? Не, њих не беше достојан, по суду речи Божје, нео свет. Они су били за све углед и пример врлине; старали су се да угађају и угоде не себи, него ближњима; трудили се и борили се за срећу и добро човечанства; готови су били заложити и жртвовати све, шта више сам живот свој за спасење других. Божанственим учењем својим просветили су и обасјали су оне, који седе у тами и сену смртноме; учили су све истинитом богопознању и богопоштовању. Кроз њихову спасоносну, Богом задахнуту проповед друштва људска добише нови и бољи жи-

¹ Вѣстникъ Европы. 1891. јул. Воспоминанія Буслева, стр. 197. 198.

вот, добар ред и поредак; установило се и утврдило се на земљи само царство Божје — хришћанска Црква. На какав је узрок те опште мржње савременика према Апостолима?

Први ученици Христови и сви, који су ишли стопама њиховим, излагали су се општој мржњи ради навешћивања речи истине. „Ја им дадох реч Твоју и свет омрзну на њих“ (Јов. 17, 14) рекао је Сам Господ Исусе Христос. Ученици Христови изобличавали су у проповеди својој лаж и заблуду, предрасуде и сујеверја, која су владала међу савременицима апостолским; изобличавање то није им срцу годило и распаљивало је у њима злобу против Апостола. Ученици Христови поучавали су и упућивали су савременике своје да живе свето, часно и поштено, да се не одају страстима и жељама, него да их обуздавају и убијају; учили су их да чувају душу и тело у чистоћи, и да то не каљају ничим. Таково поучавање и упућивање било је блудницима, робовима гнусних страсти, противно и наоружало их против проповедника чистоте и светости. Ученици Христови опомињали су савременике, да не пријањају срцем к пролазном богатству, да се не брину толико о добитку земаљских блага, која брзо пролазе, јер се благом од смрти не ће избавити, нити ће се сачувати на суду Божјем, и учили су их, да траже царства Божјега и правде Његове, да се старају о добитку побожности и праведности, о вечном спасењу душе. Таково опомињање и учење, људима, који су били страсни за богатством до тврдичлука, који су на богатство полагали све своје наде, није се допадало и узнемиривало их је до дна душе. Ученици Христови саветовали су савременике своје, да не буду самољубиви, него да украсе себе смиренošћу и кротошћу, да буду искрени и незавидљиви, да великодушно подпосе увреде, беде и невоље, да се уздају на Бога и да се предаду Његовој свесветој вољи. Такав савет показао се несносан, људима, који су заражени били светском гордошћу, и нагнао их је, да плате саветницима својим презрењем, поругама, бојем, гоњењима и тамницом. У опште, синови

века тога, следећи злим обичајима и ђудима света грешнога и прељуботворнога, назикнувши да проводе време у весељима чувственим и забавама светским, угађајући својим ниским страстима, без бојазни чинећи безакоња у мраку поћном, далеко од погледа људскога, не само да нису видели видела Христова и да су бегали од њега, него желели би и желели су да га угасе, униште; хладни су према свему што је свето и божањствено; напрежу се умом својим да подвргну сумњи истину јеванђелскога учења; прогањају проповеднике тога учења, гоне људе праведне и побожне, који живе хришћански. „*Наместило замке праведнику, јер нам је на шесту и суроти се делима нашим кори нас за грехе прошив закона, црни нас за грехе нашег васпитања. Он је пред нама обличје пошмиљаја наших. Тешко нам је и гледати га, јер живот његов, не личи на живот других и различни су пушеви његови. Он посматра нас са мрзошћу и удаљава се од пушева наших као од нечистоће. Огледајмо, јесу ли истините речи његове, искушајмо га бедом и мучењем, да познамо смиреност његову и да видимо благости његову, осудимо га на срамну смрт*“ (Прем. Сол. 2, 12—20). Тако су мислили синови века тога за доба Солумунова, тако мисле они и свагда.

Бадава би ми стали да се чудимо томе, да се међу савременицима Апостола и њихових прејемника налазило одљуда, не желећи не само оценили по достојанству, него и дрзнувши гонити и мучити такове мужеве, какви су били Петар и Павле и остали св. Апостоли, какви су били њихови св. прејемници — наслеђници: Игњатије Богоносац, Поликарп Смирнијски, Василије Велики и Јован Златоусти, — мужеве, који су одани били Богу свим бићем својим, који су ревновали без престанка за славу св. имена Његовог, који су љубили ближње до самопрегзерења. Али то изгледа нама странно и непознато за то, што ми гледамо на дело из далека, што сматрамо укоре и обличје Апостола и њихових прејемника да се тичу других, а не нас. Но кад загледамо боље у дело, то ћемо видети и разумети, да је све оно, што су говорили

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Апостоли, наперено и против нас, да се односи и нашем времену, да и од нас робови света; плоти и гордости светске чине не боље од савременика Апостолских. И они проповеднику јеванђелске истине говоре: „одступи од нас, путева твојих нећемо да знамо! Оштра је реч твоја и ко је може саслушати!“ Ирод је радо слушао беседу Јована Претече и са задовољством га је слушао, у многome шта више покоравао му се и много је чинио слушајући га (Марк. 6, 20). Али, кад је Јован Претеча изобличио гадну страст његову, кад му је рекао: „не можеш ти имати жене Филипа брата својега, тада се Ирод разгњевио на Јована, бацио га у тамницу, а по том му очекао главу. Ма да сад проповеднике речи Божје, исповеднике имена Христова не муче као пре, разним мучама, не бацају их међу зверове да их растрзају, не спаљују их на гломачама, не распињу на крстовима, али ипак гонити их и прогањати презрењем, поругама, клеветом, не престају и сада. Шта значи исмевање свештенства у данашње време? Шта значи погрђивање свештенства у повинарству нашем? Шта значе речи, које често слушамо, како неки и неки тобоже просветитељи и усређитељи нашега народа говоре: „свештенство и црква сеје мрак“; „свештенство затупљује народ и пречи га у напретку?“ Није ли то гоњење изабраника Божјих, није ли то поруга над служитељима речи правде и истине, над извршитељима тајана Божјих? Чему да припишемо немарни одношај нашег српског народа према пастирима цркве — свештенству свом, које је свагда, као што нам историја сведочи, у свако доба, и у добру и у злу било пријатељ народа свога и његове среће и напретка? Зар не тој зависти, какву је прорекао Христос св. Апостолима и верним следбеницима Својим, „Ако свешт на вас узмрзи, знајте да на мене омрзну пре вас. Кад бисте били од свешта, онда би свешт своје љубио, а како нисте од свешта, него вас ја од свешта избрах, за то мрзи на вас свешт. Опомните се речи коју вам ја рекох: није слуга већи од господара својега. Ако мене изгнаше, и вас ће изгнаши; ако могу реч одржати и

вашу ће одржати“ (Јов. 15, 18—28), тако рече небесни Учитељ и Пастироначалник Христос. Видите — да је, мржња и гоњење ученика Христових, проповедника речи Божје, очевидна мржња и гоњење Самога Христа; и обратно, да је чувати речи Апостола, следовати учењу пастира и учитеља Цркве Христове то исто, што и чувати, држати реч Самога Христа, следовати учењу јеванђелском.

Ређићете, тај се укор нас не тиче: ми смо побожни према помену великих проповедника речи Божије: суделујемо у празновању Цркве у част и славу првоврховних апостола Петра и Павла; слаavimo њихове труде и подвиге; пазимо и слушамо њихово спасоносно учење, које је у Јеванђељу и Апостолу. Но усрдно слушање проповеди јеванђелске и апостолске без сагласности са том проповеди поступака и дела својих, без подчињавања свога живота и рада заповестима и наређењима Христовим и Апостолским, много ли нам користи доноси? Никако. „Јер пред Богом нису праведни они, који слушају закон, него ће се они оправдати, који га творе“ (Рим. 2, 13), учи реч Божја. Ето и Јудејци су подизали богате споменике пророцима и украшавали су гробове праведника, па је ли их похвалио Господ за то? Није, јер украшавајући гробове праведника, нису се угледали на веру њихову и побожност; нису подражавали њиховом светом и праведном животу; зидајући гробове пророка, нису испуњавали њихово учење, нису веровали у име Спаситеља света, којега су они навешћивали, нису примили Онога, Којега су сви старозаветни пророци и праведници желели видети и нису видели. Тако ће исто бити и с нама, ако ми, поштујући помен св. Апостола устима, хвалећи њихове врлине похвалним песмама, не будемо угледали се на њихов живот, њихова богоугодна дела. „За праведнике који живе на земљи није мала хвала у устима грешника, тим више је немила и неугодна, шта више увредљива је за оне, који живе и владају са Христом на небу светих“ (Сир. 15, 9). Ево шта жели од својих поштоватеља ап. Павле: „молим вас, браћо, угледајте се на мене као и ја

на Христа“ (1. Кор. 4, 16). Ево како он заповеда празновати помен својих духовних наставника, великих проповедника речи Божје: „гледајте на свршетак живљења њиховог;“ заповеда да се угледамо на веру њихову, да подражавамо њиховом богоугодном животу, њиховим врлинама (Јевр. 13, 7).

Дакле, браћо моја, прославимо помен св. Апостола не речима, него делом, не једним хвалењем њихових врлина, него да се угледамо на њих у свом животу. Присвојмо и усадимо у срца наша њихове Богу миле и драге врлине, њихову ревност за славом Божијом, њихову кротост и смиреност, њихову благост и трпеливост, њихово милосрђе и саучешће према браћи својој, њихову трезвеност и самопрегорење, да постанемо као и они синовима свевишњег, царским свештенством, народом светим, људима обновљења, људима у истину Божјим, а да не будемо убројени већу безбожних, да не постанемо завидљивци, гонитељи и мучитељи ученика и следоватеља Христових, проповедника речи истине и правде божанствене, а у лицу њиховом и Самога Христа — небеснога Учитеља и Пастироначалника. Амин.

У *Мишировици*, 1896.

Прерадио:

Григорије А. Николић
свештеник.

Записник

Сједнице збора православног српског свештенства протопрезвитерата Вилићког, држане у Оточцу дне 16. Маја 1896.

Председава протопрезвитерата администратор гд. Илија Машић;

перо води по рукоположењу најмлађи јереј Илија мл. Машић;

присутни: високопречасни гд. Петар Кокотовић умировљени окружни протопрезвитер, те пречасна господа: Лука Муњас, Спасеније Војводић; Илија Рапаић; Стеван Божичковић; Никола Радошевић; Дане Рајачић; Јосиф Рајачић; Мирко Петровић; Миле Шумоња; Андр. Зобеница и Стојан Савић.

I.

Пресједник поздравља збор топлим ријечима добродошлице — а уједно даје израза тузи својој и цијелог свештеничког збора за изгубљеним врло одличним чланом протојерејем Ни-

колом Љуботином, парохом Шкарачким и неко вријеме каноничним старешином Вилићког протопрезвитерата, који је сав свој иметак (15—20 хиљада) завјештао на стипендије српске омладине православне вјере, те позива свешт. збор, да томе великоме добротвору српском устајањем ускликне: „слава му и вјечна му памјат“

ad I.

свешт. збор устајањем кличе: слава му, и вјечна му памјат!

II.

Пресједник извјештава, да је на повереницу, коју је свештенички збор овог протопрезвитерата на прошлогодњем свом састанку донио и поднио Његовом Високопреосвештенству своме Епископу гд. Михаилу, стигао из Будимпеште овај брзојавни одговор: „Примите и саопштите свештенству моју најтоплију благодарност за послану ми изјаву. Бог милостиви нека благоволити одана и сложна срца ваша“

Михаило Епископ.

ad II.

Свештенички збор узима извештај на угодно знање кличући: живио Епископ Михаил!

III.

Пресједник извјештава, да је са свештеницима сакупљеним на светођурђевском збору у Оточцу брзојавно (до ове године није било брзојава у Плашком) честитао кретно име Високопреосвећеном Дијецезану Гд. Михаилу, те мније, да би цијелпходно било, кад би га свешт. збор овластито, да у будуће са присутним на светођурђ. збору свештеницима честита кретно име узвишеној им црквеној поглавици у име свештенства цијелог протопрезвитерата. Уједно додаје, да је на ту брзојавну честитку од гд. Епископа стигао овај брзојавни одговор: „Благодарећи и уживајући у једнодушности драгог ми свештенства, молим Господа Пастиреначалника, да свој свети благослов низпосље слози и свијести вашој“!

Михаило.

ad III.

Свешт. збор узима извјештај на угодно знање и предлог прима једнодушно, да се у будуће кретно име гд. Епископу Дијецезану Михаилу честита у име цијелога свештенства протопрез. Вилићког.

IV.

Пресједник даје ријеч јереју Николи Радошевићу, администратору парохије у Сењу, да у смјелу високе наредбе Бр. Е. к. 87 од 14. марта

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

1896. расправља тему: „Међу које дужности свештеничке свада дужност проповједања слова Божија; од какве је вриједности тај рад свештенички у опште; шта чине они свештеници, који немарно или никако неврше дужност своју?“

ad IV.

На темељу прочитане расправе свештенички збор доноси слиједећу резолуцију: „проповједање слова Божија прва је свештеничка дужност, а савјесним вршењем те дужности, уз примјеран живот свештеника, остварује се царство благодати и царство славе; а специјално подиже се углед свештеников и у народу и код власти овђе на земљи, а на небу награду по оним ријечима Христа Спаситеља: „— раке благій и вѣрній — вниди къ радости Господа твоего!“ Напротив свештеник, који немарно или никако врши дужност проповједања, није пастир, него најамник, који напушта своје стадо и извргава га погибели временој и вјечној, за које је одговоран овђе на земљи црквеној власти својој, а на оном свјету одговара ће праведном судији, ако само и једна дучна његовом кривњом изгубљена буде, и подлежи страшној казни муке вјечне по оним ријечима слова Божијега: „проклатъ свакъ творай дѣло Божіе съ небреженіемъ.“

Пресједник предлаже, да се гд. референту јереју Николи Радошевићу у записник изрази признање на његовом обилатом труду, кога је уложио издељивањем споменуте расправе

Збор уважава једногласно и кличе му живио!

V.

Пресједник износи у смислу високе конз. наредбе Бр. Е к. 88 од 14. марта 1896. на расправу „Распоред“ о свршавању св. литургије преждѣсвѣщеныхъ дарова за вријеме св. четридесетнице у год. 1897.

ad V.

Свешт. збор усваја једногласно предложени распоред додатком, да би исти распоред стално важно и у будуће.

VI.

Пресједник износи на расправу предлог јереја Стојана Савића администратора парохије у Швици, да се поднесе представка високом срп. нар. црк. сабору путем пречасне конзисторије, да уреди, којим било начином, тачно добивање плаће, — а ако би цијели еходно било поднјети сличну представку на високу владу.

ad VI.

Свештенички збор закључује једногласно, да се представком умоли Његова Преузвишеност гд. Бан, да овоме јадноме стању односно неуредном добивању свештен. плаће крај учинити благоизволи. Уједно замолити Његово Високопреосвештенство гд. Епископа Михаила за милостиво и моћно посредовање.

VII.

Пресједник подејећа свештенички збор на оне нападаје донесене у 43. бр. „Србобрана“ под насловом „Wirtschaft“ у горњо-карловачкој дијецези, у ком је Његово Високопреосвештенство наш гд. Епископ Михаило и висока Епарх. власт неосновано и накосно нападнута, те мисли, да би саевијем на своме мјесту било, ако би пречасни збор према томе своје становиште заузео.

ad VII.

Свештенички збор с' презиром осуђује на јавност изнесене измишљотине, извртања и подвале којима кини споменути чланак „Wirtschaft“ у горњо-карловачкој дијецези; а на, против томе изјављује своју неограничену приврженост и љубав умној и праведној црквеној поглавици Високопреосвештеном Епископу своме гд. Михаилу и узорној епарх. власти својој!

Закључено и потписано.

Књижевни прикази и оцене.

Filioque. Одговор — Katoličkom Listu на чланак Filioque i pravoslavlje од С. М. Веселиновића проф. богословије. Београд 1896. 16^о са 37 страна.

Јавили смо излазак ове расправе, а сад хоћемо, да ју и прикажемо. У уводу своје расправе г. писац казује повод којим је она написана.

Г. 1894. као што нам је познато, управно је папа Лав XIII. своју „апостолску посланицу“ „свима владарима и народима“ са почетним речима: „Praeclarae gratulationis publicae testimonia“. Посланицу ту издао је папа поводом свога педесетогодишњег бискупског јубилеума, а под утецајем душевног му бола, што том приликом не мога видети у послушности „напрама апостолској стотици“ и оно „неизмерно мноштво, које се није слагало с оним весељем католика (папским јубилејем)... Опoлики дио људскога рода, који далеко од наше као странпутицом(?)! хода“. Дакле, што се дан његова јубилеума није

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пред њим поклонио цео, бар хришћански, свет.

Под утецајем тога бола, а у бризи за хришћанство, [!] није могао пана срду одолети, него позва „све људе, без разлике рода и обиталишта, на јединство божанске вере“, recte — на покорност „апостолској столици“ и на сједињење са папском црквом.

Много шта је пана том приликом у својој посланици казао, у заносу своје омиљене мисли за таким сједињењем, не би ли, како тако, осладио сједињење претставницима и вернима православне цркве. Па и несачекав одговора на своју посланицу са надлежне стране, којем се можда — с разлогом — и није надао, пана је одмах послао своје свештенике на исток, да недопунитим средствима врше унију. То је управо дало повода цариградском св. патријарху и св. Синоду васеленске цркве, да одговоре својом посланицом папској посланици и његовим поштуцима. Та је посланица позната и читаоцима овога листа Она је преведена била одмах на разне језике и саопштена у разним листовима, а примљена је у православном свету са поштовањем, кога авторитет посланице и заслужује. Тако је она примљена, као што знамо, и у старо католичким круговима. Она је постигла свој циљ. Пред посланицом цариградског патријарха и Синода васеленске цркве тргла су се и господа у Ватикану. Осетивши неодрживи утецај и снагу, којом овлађује та посланица својом мирноћом и достојанством, дубоким осведођењем и одлучним исказивањем снажних истина, те еванђелским и апостолским хришћанским духом, — пожурише се господа Ватиканска, да јој одговоре. Чинили су то на разне узалудне начине, не би ли јој ослабили утецај, кога и сами они осетилише.

Разуме се да ни листови, који су у служби римског католицизма и папизма, нису ћутали. И загребачки „Katolički List“ се покренуо, покушавајући да побија наводе појединих тачака патријарашке посланице.

У 7 броју своје, од ове године, „Katolički List“ је донео један чланак под насловом „Filioque i pravoslavje“. У том чланку покушао је безимени писац тога чланка, да докаже, е посланица цариградског патријарха нема право, кад западњацима пребацује додатак символу Nikeјско-Цариградском „filioque“, т. ј. да Дух свети изходи и од Бога Сина, а не само од Бога Оца. Напротив, хтео би он — после толико њих који то за толико векова, не моглоше — да

докаже, е је тај додатак догматички оправдан, текстом св. писма, учењем св. отаца, а особито решењима Лијонског и Флорентијског сабора. А да као нај јачи аргуменат у одбрану тога западног, шпанског, додатка у символу вере, навађа писац у „Katol. L.“, да је тај додатак filioque сабор једне помесне западне цркве истим правом могао узети у символ Nikeјско-Цариградски, којим правом је и сам символ установљен на васеленском сабору г. 381 у Цариграду, и „općenito priznan na zapadu i na istoku“! —

Римокатолике особито тишти, што патријаршица и синодална посланица у својој 7 тачци наводи и ово: „Сигурно ће бити познато пани Лаву XIII, да је православни предходник и имењак његов Лав III. 809. г. саборно одбацио и жигосао против јеванђелеки и неумесни овај додатак „и од Сина“ (filioque) и нацртао неповређено и без икаквог додатка свети символ I и II васеленског сабора на две сребрне таблице, грчки и латински, с примедбом: Ово је ставно Лав за љубав и ради чувања православне вере. (Haec Leo posuit amore et cautela fidei orthodoxae.) (Види Атанасија презвитера и библиотекара римског „Vitam Leonis III“).

Па и писац у „Katoličkom Listu“ не пропушта, да о томе наведу посланице и он каже коју. Признаје, да је пана Лав III. „dao na dvjema srebrenim tablicama u crkvi sv. Petra izložiti u latinskom i grčkom tekstu simbol vjeroizpovjesti bez dometka filioque“, али да је „to učinjeno samo zato, što papa nije dijelio mišljenja španjolskih biskupa, da je nužno u simbolu taj dometak ostaviti, radi Grka, kojima to nije bilo po volji, jer da je suvišno,“ но да је „Leon III vjerovao, da proizhodi sv. Duh i od Sina, kako se to vidi jasno iz njegova pregovora sa poslanicima Karla velikoga, i iz toga što nije radi toga dometka osudio španjolske crkve kao heretičke, te su one i dalje taj dometak upotrebljavale i ostale u svezi s Rimom.“

Као одговор овоме чланку у „Katoličkom Listu“ написао је г. Веселиновић у органу свештеничког удружења „Весняку Српске Цркве“ (весеска III и IV), те сво прештампано и у засебну књижицу, расправу, под горе неписаним насловом.

Питање filioque-а као једне кардиналне догматичке диференције, која је изазвала оцепљење западне цркве од матере свију цркава, васеленске православне Христове цркве, а која и данас, крај римских догмата о првенству (примат) и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

непогрешивости римских папа, највише смета жељеном сједињењу њиховоме, расправљано је од VI века, па до данас. То питање има свој огромну литературу, од списа св. отаца, те радова православних и римских богослова.

То је питање и у нашој малој црквеној књижевности расправљано у засебним књигама и по разним листовима. Разуме се, много и много више и испреније у грчкој и руској богословској књижевности.

Као најбољи до сада рад о томе питању код нас Срба без сумње је односни део у познатом делу бившег архимандрита Др. Никодима Милаша, а сада преосвештеног епископа далматинско-истријског, „Кирил и Методије или: Истина Православља.“

Расправа г. Веселиновића, коју овде приказујемо, не може се пресуђивати као дело намењено свестраном излагању и испитивању постављеног питања filioque. Она не износи потпуну полемику његову. Расправа г. Веселиновића написана је, као што смо видели, нарочитим сувременим поводом, те по томе је имала и своју засебну сврху; да одговори чланку, који је штампан у „Kat. Listu.“ Она је томе задатку и одговорила. И према томе је можемо похвалити.

Г. Веселиновић у својој расправици врло zgodно и ланцидарно полемизује са писцом „K. Lista“. Сваки приговор овога побија се у расправици тој одлучно и сигурно. Аргументи, којима полемизује г. Веселиновић, јаки су, и према опсегу расправице сходно изабрани. Писац „K. Lista“ и. пр. приговара: „zapadne su crkve malo po malo općenito prihvatile filioque, upravo onim istim pravom i načinom, kako su prije prihvatile ovaj po istočnim biskupima dometnuti dometak (!) u simbolu nicejskom: koji prolazi od Oca.“

Г. Веселиновић одговара: „Али, изгледа да ће бити врло велике разлике између ширења симбола и ширења уметка filioque. Символ (а не „dometak“) II Васељен. Сабора усвојиле су одмах све цркве на томе основу, што су одлуке Васељенских Сабора законски обавезне за сву цркву. Уметак filioque није се усвојио одмах, и није усвојен *свуда* у целој цркви. Многи су векови прошли докле се он утврдио само у западним црквама, а на истоку не чита се ни данас. Од постања свога па до половине VIII века овај многозначајнији уметак није прешао границе Шпаније. У другој половини VIII века пређе у Галију и одатле, поступно у Германију и нај-

после Италију.¹⁾ И најзначајнији папистани признају, да је Рим најпосле усвојио ову „истиниту веру.“ Вецер и Велте, напомињу да многа различита мишљења постоје о времену кад га је Рим усвојио, да већина мисли, да се то догодило тек 1014—1015 год. за папе Бенедикта VIII, но сами се држе мишљења, да се filioque око половине XI века утврдило у символу римске цркве.²⁾

Има још једна значајнија разлика. Символ II Васељ. Сабора распростире се из религијског центра, из Цариграда, у потчињене цркве; уметак filioque шири се супротним правцем: од обласних цркава он иде Риму, центру западнога Хришћанства. И Рим, поносан својим апостолством и приматством, у место да одређује и руководи у вери, сам прима руководство и одредбе вере од оних цркава, које нису апостолеке, од цркава у којима се смењиваше јереси, у којима чак и врховна јерархија беше заражена јеретичким учењем адопцијанским.³⁾ То је факат, и у толико непријатнији, што у себи носи сведоцбу против авторитета папског и на Западу.“

Тако ажуран и убедљив је г. Веселиновић при побијању и тобожних историјских, патролошких и егзегетичких навода, којима обично западни богослови бране и правдају недогматички и самовољни дометак filioque.

Ево како реасумира г. Веселиновић своју расправицу и како ју завршује:

Историска факта не тврде, да је Filioque изазвало потребама шпанске цркве, јер су се потребе њене, у погледу на учење о Св. Духу, подпуно могле задовољити догматским одредбама I и II Васељенског Сабора.

Filioque се најпре јавило у шпанској цркви (589 г.) као случајно, и са свим нерегулисано мишљење, које је добило објашњења тек на VI и XI толедском сабору. При томе, оно се никад није у Шпанији разумевало у томе смислу: да Св. Дух има два начела за своју Ипостас, као што је то, у доцнија времена, сабор флорентијски растумачио и Рим прихватио.

Filioque није никакав догмат, јер, и по признању самих римокатоличких автора, оно нема

¹⁾ Perrone. Praelectiones Theologicae, vol. IV. 271 p.; Baur. Vorlesungen über die christ. Dogmengeschichte, II Bd. I. Abschnitt 58, 59. s.

²⁾ Wetzer und Welte's. Kirchenlexikon, IV Bd. 1492 s.

³⁾ Perrone. Praelectiones Theologicae, volum. VI. pag. 146, одељак: de Adoptianismo.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

директне потврде ни у Св. Писму ни у патролошким датима.

Filioque је рационална теорија, која се одржава усиљеним тумачењем Св. Писма, неправилним патролошким изводима, нетачним објашњењима историјских догађаја; тавно, хронолошки неодређено порекло тога уметка код римокатолика најјасније говори на штету његовог догматичког значаја.

Дукоко уверени у истинитост свега поминутога, ми завршујемо овај одговор речима папе Јована VIII, који је писао блаженоме Фотију: „ми не само што неговоримо то (т. ј. *filioque*) него чак и оне, који најпре дрзнуше по својој неразумевалу да то учине, сматрамо као људе који изврћу божанске речи, и разаравају богословље Христа Господа, апостола и отаца, што нам саборно предадохе свети Символ“! . . .

Г. Веселиновић је своју расправу написао тако занимљиво и зачинно ју својим zgodним начином и методом, да се она даје у сласт и на душак прочитати, па да и лајик, — а богослов већ никако, — не осети, да има посла са питањем суштинског догматичког карактера, са питањем, које се толико и толико расправљало и предметом полемике бивало. И ако је онсет расправе узак и мален, па њезин задатак и скроман, те по томе, и ако автор њезин није могао у њој изнети цео материјал свога доказног арсенала, радо ћемо признати, да је г. Веселиновић свој предмет ревно испитивао и упознавао се са материјом и литературом његовом, и да је познат са изворима, који су за проучавање у полемици са западњацима потребни.

Г. Веселиновић је био питомац кијевске духовне академије. Као што његови досадашњи радови засведочавају, г. Веселиновић није своје време у духовној академији пропустио тек да се тамо буде и именом академије онда неке претензије виндикују, него се тамо трудио и спремао, радио је и учио, као и још неки његови другови у Србији, који такођер својим радовима засведочавају то, а чему се ми од срца радујемо. Г. Веселиновић ће, као што дознајемо, о државном трошку једну годину провести сада и у Риму, ради испитивања и проучавања, и даљег свога образовања, чему се наша богословска наука и књижевност има доста разлога радувати.

Ми поздрављамо г. Веселиновића као нова по ревна раденика на богословској нам књижевности. Он је пошао добрим путем. Показује воље, мара

и способности за рад. Нека му недостаје никад ни истрајности. Како њему, тако ни осталој господи београдске богословије, коју је „Весник Српске Цркве“ знао и могао окунити око себе, а ради чега у место признања, шаље му укор и неумесна пребацавања неки брат из Србије у IV св. „Босанско-херцеговачког источника“. На така се замерања не треба обзирати, него ваља радити и опет радити. А истрајан и добар рад присили временом како незнање, тако и завист, да му се поклоне и скину капу.

—р—

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Посвећење) новоизабранога и превиније потврђеног епископа вршачке дијецезе, високопречесног и високодостојног господина *Гаврила Змејановића*; биће 1. (13). јула о. г. у понедељак.

(Саборски Одбор) држао је, под председништвом Његове Светости, преузвишеног г. патријарха *Георгије* своје седнице, од прошлога понедељка до суботе. Присутни су били: високопреосвештени г. епископ пакрачки *Мирон*, преузвишени г. Данило Станковић, преч. г. прота Ђорђе Влаховић, г. г. Миша Роговић, Др. Ника Максимовић, Др. Јосиф Јагић, Др. Тоша Недељковић, Јустин Коњовић, те чиновници Саборског Одбора као известноци. Седнице су држане пре и после подне.

(Седнице архијерејских епархијских власти). Административни одбор сазван је за 26, а конзисторија за 27 јуни.

(Радња архијерејских епархијских власти у Ср. Карловцима). II. Архијерејски административни одбор, у својој 17. (29). маја о. г. држаној седници, под председништвом Његове Светости, преузв г. патријарха Георгија, решио је ове предмете: — Узета је на знање (и известиле се заинтересована странка) одлука Саборског Одбора, донесена у погледу призива, правије утока, Тоше Миланковића из Даља против овостраног решења, којим исти утврдитељ није потврђен за председника цркв. општине у Даљу, те којом одлуком је тај призив одбијен, а овоодборско односно решење потврђено. — Извештена је црквена општина Миклушевачко — Чаковачка и тамошњи парох Ј. Ч., да је Саборски Одбор ставио у тегај и на исплату дозначно црквеној општини тој, у сврху допуне дотације свештеничке, из јерархијског фонда подарену и вис. владом одобрену припомоћ од годишњих 200 фор. с тим, да се горња припомоћ пароху тамошњем у тромесечним обротама у натраг

на правилно истављене. биљеговане и надлежним протопрезвитером увиђене признанице на уобичајени начин издавати има. — Извештена је црквена општина у Каменици и тамошњи парох Љ. Н. о истом расположењу у погледу припомоћи од 150 фор. — Одобрен је манастиру Беочину куп пола јутра земље на „Танцошу“ за цену од 130 фор. — Одобрен је уговор између манастира Привине Главе и Л. К. виноградаром у погледу сађења винограда американском лозом на манастирском земљишту „Тањир“ у површини од 8 $\frac{1}{2}$ јутара. — Избор перовође у црквеној општини Сурчли у особи Л. М. није одобрен, те је наложено истој општини нов избор перовође предузети и односни скупштински записник овамо на увиђење припослати. — Поводом утока Игњ. Мих. из Сусека против тамо о. г. обављеног избора црквених скупштинара, те црквених одборника и црквено-општинских часника, уништен је тај избор, те одређен нов. — Нису одобрене продаје две куће црквене општине у Карловци. — Одобрен је избор $\frac{1}{3}$ скупштинара у црквеној општини у Кузмицу — Исто тако и у црквеној општини у Шиду. — Поводом учињене овамо пријаве о нареду који је овладао у црквеној општини у Угриновци, упућен је надлежни окружни протопрезвитер, да наведе у пријави изнесене извиди и испита, и о пронађеном овамо извештај са односним предлогом поднесе. — Узет је на знање закључак црквене скупштине у Старим Бановцима, којим се одређује тамошњем учитељу Ж. Бути годишња награда од 100 фор. за појање у цркви. — Изаслан је надлежни окружни протопрезвитер, да у црквеној општини у Маринцима спроведе организацију тамошње црквене скупштине. — Истој црквеној општини одобрен је предложени план и трошковник ради оправке торња на тамошњој цркви. — Црквеној општини у Шиду одобрена је продаја две парцеле земљишта од 481 и од 202 $\square$ и односни уговори купопродајни спречиђени су односном клаузулом одобрења. — Закључак црквене скупштине у Дољем Товаринику, да се црквено-општинске зграде и црква од пожара не осигурају, укинут је, и црквени одбор тамошњи упућен, да под претњом личне одговорности чланова тога одбора за евентуалну штету какву, исте зграде и цркву од пожара одмах осигурати има, а да је то запета учинио има ће о том овамо извести. — Укинут је такођер закључак исте црквене скупштине, да се на ново купљеном плацу сагради, парохijski дом, са разлога, што је исти у наугредном сокаку, те је упућена црквена општина, да или стари парохijski дом оправи или на истом месту

на место старог нови парохijski дом сагради. — Укинут је закључак исте црквене скупштине, да се тамошњој политичкој општини за градњу општинске куће од кућног парохijsког плаца поклони комадић од 400 $\square$, са разлога и тога, што се не може дозволити, да црквена општина поклања или продаје од оног, што је ли пароху на уживање дато. — Одобрен је избор $\frac{1}{3}$ скупштинара у црквеној општини у Черевиху. Оправка цркве у црквеној општини Кленак одобрена је у начелу с тим, да се има у том предмету закључак тамошње црквене скупштине заједно са планом и трошковником овамо на увиђење и одобрење поднети. — Пријава пароха Љ. Р. у Б против тамошњег председника црквене општине, да овај наговара парохijske, да не дају светити водичу и кољиво свечарског нити сећи свечарски колач и. т. д., издана је истом председнику Милошу Мојсиловићу за изјасњење. — Пријава К. П. члана црквене општине у Токају, да је у погледу руковања са црквено-општинским иметком тамошњим велик наред и да је лако могуће, да је и велики део тога иметка проверен, издата је Ауреду Моцу пароху у Мишколцу, као конзисторијално постављеном куратору црквених општина у горњој Угарској, на извиђај. — Одобрени су рачуни црквених општина у Каменици за г. 1894, у Огару за г. 1895; у Иригу закладе Персиде Николићеве за г. 1895 без икакве примедбе, а рачуни црквених општина у Лаћарку, Бечмену, Досенину, Вучевцу и Копривни за г. 1895, у Ердуту за г. 1894. са односним примедбама и по задовољењу истих. — Управа манастира доставиће се по Саборском Одбору одобрени им прорачуни за г. 1896 с тим, да се исти прорачуни без дозволе овога одбора не смеју прекорачивати. — Узето је на знање, да је Саборски Одбор коначно одобрио рачуне манастира Гргетета за г. 1893, Мале Ремете за г. 1891 и 1892, Привине Главе за г. 1892, Крушедола за г. 1890 и 1891 и Велике Ремете за г. 1890. — Рачун манастира Гргетета за г. 1895 поднеће се Саборском Одбору на коначно одобрење. —

(Радња епархијских власти у Нов. Саду). Епарх. конзисторија бачка одржала је 11./23. јуна о. г. под председавањем г. *Јована Бороте*, окр. проте ст. бечејског и козв. подпредседника, своју седницу, у којој су реферисани и решени ови предмети: Од високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе припослана окружница у погледу биљеговања извода из црквених матица после 1 октобра 1895 саопштиће се подручном свештенству знања и рачуна ради. — На позив високог министарства

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

поднеће се извештај о оним свештеницима у овој епархији (парохијама итд.), који немају 800 фор. годишњег прихода. — Прочитани су и саопштиће се дотичнима одписи високог министарства, по гласу којих је подељено држ. припомоћи: Т. Д. парохиу у Ст., Мих. Вл. парохиу у Б., С. Ј. парохиу у Д., М. Гр. парохиу у П. по 60 фор; Н. К. сист. парох. помоћник у С., П. М. парохиу у Ш., В. Н. парохиу у Б. и З. С. парохиу у Н. С. по 50 фор; Ђ. Ј. парохиу у С. и В. Ј. капелану у Г. по 100 фор; Д. Т. парохиу у Ст., М. Б. парохиу у Р. М., Н. Н. парохиу у Б. и Ђ. И. парохиу у В. по 150 фор; О. М. С. администратору парохије у Ј, 250 фор; Т. Д. капелану у С. 300 фор; М. Т. администратору парохије у К. 350 фор. М. Ж. свешт. сирочету у Ст. П. 25 фор, а свима свешт. удовицама у овој епархији (23 на броју) по 30 фор. — Поводом замолинице архидијецезалне конвенторije упућено је срп. правосл. парохијско звање у Ђурђеву, да дана 25 окт. 1882. склопљен брак између Ј. Пештанца из Каменице и Христине рођ. Тадић из Ђурђева у тамошњој матици венчаних као коначно разрешен убележи. — Није дозвољено црквеној општини у О., да своје старо гробље под нашу издаје. — Позвано је срп. прав. парохијско звање у С. да поднесе извештај о томе, у колико су тамошње црквене матице до 1848 године сачуване евентуално изгореле за 1848/9 године. — Извештај окр. проте ст. бечејског о обављеном у Ст. Б. преносу мртвих телеса из гробља, које ће сећи Францов Канал, у велико гробље узет је на знање. — Потврђени су избори: Ј. Милутина Гавриловића досадашњег сист. парох. помоћника при св. Претечевој цркви у Сомбору за пароха при истој цркви; а Ђорђа Велића свршеног клирика из Вршца за протопрезвитератског капелана у Н. Саду. — Подељени су допусти некојим свештеницима. — Поводом односног извешћа и молбе срп. прав. парохијског звања у Мартоношу умолиће се високо министарство просвете, да дозволи исправку погрешке учињене у тамошњој матици умрлих 1886 године. — Жалба Ј. П. А. сист. парох. помоћника и С. Д. председника црквене општине у Ж. против обављеног тамо избора црквењака, издата је цркв. одбору на изјасњење. — Жалба Ј. Б. стаповника ст. паланачког против решења црквеног одбора у погледу поделења цркв. стола, издата је истом одбору на изјасњење.

(Српска занатлијска читаоница у Вршцу) приређује, поводом освећења своје заставе, свечаност са богатим програмом, који ће се изваћати од 23 до 30 јуна о. г.

П. н. Господи учитељима и сл. црвено-школским општинама.

Саопштавамо, да смо спремили довољан број „Мале Катавасије“ за основне школе, како би могли задовољити све поруџбине, које нам стигну, а које и очекујемо.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“ наша је одобрена и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

како нашим вел. Школским Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

Она је уређена (редигована) као ниједна до сад по стручњацима на то позванима и надлежнима. Стоји само 20 новч. а велика је 8 штампаних табака са јаким корицама и на доброј хартији. Кад се на више купи дајемо 25% рабата.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 66 1—3

На упражњено учитељско место I. и II. разр. срп. осн. вероисповедне мешовите школе у Лалићу овим се расписује стечај.

Плата њ. сљедећа: 800 круна у готовом новцу које ће изаплаћени у месечним ратама у напред примати, слободан стан са две собе, 40 круна у име огрева и 400[□] врта ван села, а од укуна где позван буде 1 круна.

Изабраном спадаће у дужност поред свакидање наставе преко целе године недељом и празником, а за време уекршињег поста и сваке среде и петка, у цркву ићи и једну певницу држати. Добро поткрепљене молбенице ваља слати потписаном председнику најдаље до св Илије.

Из седнице црквено-школског одбора држане у Лалићу, 3. јуна 1896 г.

Срдан Увалић
перовођа.

Гавра Милић
председник.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 69 1—1

Срп. прав. цркв. општина расписује дражбу на мањак ради зидања парохијског дома, која ће се 12. јула по нов. календару т. г. у 2 часа по подне у цркв. писарници одржати.

1. Зидарске радње без материјала 1300 ф. 85 н.
2. Дунђерска радња са материјалом 1034 „ 05 „
3. Покривачка радња са материјалом 277 „ 30 „
4. Лимарска радња са материјалом 165 „ 72 „
5. Столарска, браварска и стакларска радња са материјалом . . . 1669 „ 09 „

Свега 4447 ф. 01 н.

План и дражбени услови могу се код председништва видети. Оферти с биљеговином снабдевени, као и 10% нимманлука имају се пре дражбе поднети.

У Вашихиду, 12. (24.) јуна 1896.

Паја Биримац
председник.

СТЕЧАЈ. 67 1—3

На упражњено учитељско место на срп. вероисповедној школи I. П. разреда у Дероњи расписује се стечај.

Плата је учитељу: 300 (три стотине) а. вр. коју од пол. општине у напред прима, 6 катастрални јутара земље (по 1600□) на коју учитељ порез плаћа, даље слободан врло леп стан с баштом.

Изабрани учитељ биће дужан све школ. уредбом прописане дужности вршити и у цркви за левом певницом појати.

Рок стечају о св. Илији. —

Из седнице школ. одбора држане 2. јуна 1896. у Дероњи (п. р. Hodságh. B. V. m.)

Школски одбор.

58 3—3

ГРАЂЕВНО-ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Српска прав. цркв. општина у Срп. Неузини намерава одмах по истеку овога гласа, предузети најнужније оправке своје св. цркве.

По техничком налазу, који је од славног адм. одбора у Темишвару 15. (27). маја т. г. (А. О. 671./568 ex 1896.) одобрен, стоји целокупна радња 2901. ф. 72. нов.

С тога се овим позивају сви они, који ту радњу желе предузети, да изволе на дан дражбе, која ће се обавити на лицу места 30. Јуна (12. Јула) 1896. у два сата после подне.

Дражбовање се на мањак а учесници дражбе имаће 10% од горње своте у име жаоине положити.

У Срп. Неузини 4. (16). Јуна 1896.

Љубомир Мирков
председник.

Број 77. записн. ex 1896

71 1—3

СТЕЧАЈ.

Од 1895 год. на упражњено учитељско место отвара се стечај у Срп. Ченеју. —

Плата је у готовом новцу 400 фор. и 4 ланца земље ораће на коју учитељ плаћа кр. порез и еквивалент; од сваког погребга где буде зват уз пратњу 50 новч. Слободан стан са 2 собе, кујне, шнајз, штала и бантица са 500 квадр. Сламе за огрев колико год потребује. У име горе наведене плате биће дужност учитељу при сваком богослужењу о десној певници да поји и при свакој седници као перовођа да фунгира. — Уједно отварамо стечај и на женску школу. Плата је 300 фор. у готовом новцу, слободан са 1 собом и кујном, сламе за огрев колико потребује. Изабранима дужност ће бити у долењим разредима, децу у свима школским уредбама прописаним предметима обучавати.

Рок стечају траје до 15 Августа 1896 год. те у исти дан ће се и избор обавити за обе школе.

Молитељи имају своје добро снабдевене мол-

бенице до поменутог рока подписаном Школском Одбору поднети: и они ће имати првенство који се лично пријаве.

Из седнице Цркв. Школског Одбора у Срп. Ченеју. 18. Јуна 1896. год.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 72 1—3

На упражњено учитељско место. — Плата је 450 фор., у име наунала 5 фор. у име перовођства 10 фор. 4 фата дрва за своју потребу, 3½ ланца земље, на коју учитељ порез плаћа, од погребга где позван буде 50 нов. и 6 великих подвоза преко године, слободан стан, који се састоји, из две собе, кујне, коморе и полак баште. —

Дужности учитељу школ. уредбом 1871 год. одређене су, а доказати има да је испит из мађар. језика положио, у цркви појати, децу у цркв. појању обучавати и пофторну школу држати. Рок пријаве до св. Илије т. ј. 20 Јула т. г. Првенство имају они, који се лично пријаве.

Из седнице школ. одбора, држане 15 Јуна 1896 год. У Срп. Ст. Матрону.

Н. Поповић
перовођа.

Василије Петровић
парох и председник.

М. Ш. О. ad Nr. 36. ex 1896.

62 2—2

СТЕЧАЈ.

На овдашњим селиштима: Жарковци, Ранчеву и Радојевићи (Вукићевићи) упражњена су учитељска места, на која се овим стечај расписује.

Плата је 400 фор. а. вр., слободан стан с вртом.

Првенство имају мушки, у случају да се од ових не би нико пријавио бираће се и женске.

Ваљано инструирани молбенице имају се до 15. јула т. г. поднети м. Шк. Одбору.

Из седнице м. Школског Одбора, држане у Сомбору 28. маја 1896. године.

Ст. С. Илкић
перовођа.

Н. Ђ. Вукићевић
председник м. Школ. Одбора.

Бр. 72. 1896.

55 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско мјесто на овдашњој школи услед умировљења г. Ђуре Крагујевића учитеља отвара се стечај. 1. Плата је: 300 фор. 2. За пофторну школу: 40 фор. 3. Од сваког укопа: 40 новч. 4. Дрва тврди три хвата. 5. Земље: 9½ ланца оранице, на коју општина еквивалент, а учитељ порезу плаћа. 6. Слободан стан, са 3 собе, кујна, шнајз, подрум и мала баштица. 7. Од сваког парастоса и сваке венчаннице има: 40 н. 8. Учитељ је дужан у цркви појати. 9. Децу у појању учити и у цркву водити. 10. Изискује се знање мађарског језика и да је испит из њега положио.

Рок стечају 20. јула (1. августа) 1896. Из сједнице школског одбора.

У Дуна Сечују, 27. маја (9. јуна) 1896. држане.

Ђура Крагујевић

Димитрије Јанковић
перовођа.
парох и председник
школ. одбора.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 65 2—2

Овомјестна срп. правосл. цркв. општина издаваће 29. Јунија (11. Јулија) о. г. у 2 сата по подне на јавној дражби градњу новог црквеног торња и других поправака своје парохијалне цркве.

Прорачун је.

1. Зидарски посао	363 ф. 52 н.
2. Покривачки „	142 ф. 67 н.
3. Столарски „	1094 ф. — н.
4. Дрводељски „	826 ф. 55 н.
5. Ковачки „	19 ф. 52 н.
6. Лимарски „	708 ф. 30 н.

Свега 3154 ф. 56 н.

Дражбоваће се на мањак сваки посао за себе, а учесници дражбе имаће 10% од горњих свота као бине положити.

Поближње условије може се код срп. прав. цркв. општине јошт пре дражбе добити односно изјавити се.

У Михаљевци 10. (22.) Јунија 1896.

Радован Матић   Ж. Чудомировић
председник.   перовођа.

Б. 638. I. 91. ex 1896.

61 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на трећу парохију у *Баваништу*, која је другог реда.

Молбенице се могу овамо послати до 12. (24-ог) јула о. г.

Из седнице епархијске конзисторије, држане у Вршцу 6. маја 1896.

Епархијска конзисторија вршачка.

Ad бр. К. 366. 322 ex 1896.

59 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења упражњеног парох. места IV. разреда у Ст. Пазови расписује се стечај.

Интеркалара има до 19. (31.) јануара 1897.

Компетенци имају своје ваљано устројене молбенице путем својим до конца јуна месеца овамо поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 16. (28.) маја 1896.

Архид. конзисторија.

Ad бр. К. 291 зап. ex 1896

60 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења упражњеног парох. места VI. разреда у Вери расписује се стечај.

Компетенци имају своје ваљано устројене молбенице путем својим до конца јуна месеца овамо поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 16. (28.) маја 1896.

Архид. конзисторија.

С Т Е Ч А Ј. 63 2—3

Ради сталног попуњења учитељског места у Кишфалуби, овим се расписује стечај.

Плата учитељска се састоји из 304 фор. које прима из месне црквене благајне као и 20 фор. рачуно-перовођства, 36 фор. у име пофторне школе из политичне благајне, даље 3. м. ланца (2 л. 463□ хв.) оранице, на које учитељ порез плаћа, удобан стан, са две собе, кујном, комором, подрумом, шупом, шталом и поред стана башту од 1. ланца (817□ хв.), и најпосле 4 хватата тврди дрва.

Од венчанице, парастоса, великог укуна по 40 новч. а од малог укуна 20 новч.

Дужности учитеља су школиким уредбама и наставним планом прописане као у св. цркви дужности појца обављати и школку дјецу црквеном појању обучавати.

Молитељи нека се са добро инструпираним молбеницама обрате на подписатог председника да су оспособљени учитељи и испит из мађарског језика положили.

Рок стечаја шест недеља до 21. јула о. г. по ст. кал.

У Кишфалуби, 9. јуни 1896 год.

Роман Косић
председник.

Б. 50. 1896.

С Т Е Ч А Ј.

57 3—3

Расписује се стечај за учитеља на III. и VI. раз. мешовите школе у Бегечу. Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школ. Уредбом, а плата је ова: за редовну школу 235 фор. у готовом новцу; за недељну школу 40 фор., $\frac{1}{4}$ сесије земље и 4 јутра (à 1200□⁰) ритске земље на тако званој греди, која је земља изложена врло честој поплави и за приход које општина не прима дужност да даје отштету, (на земљу учитељ порез плаћа), једна башта и једно гумно ван села; 5 фор. за писаћи прибор; 2⁰ тврдих дрва, сламе за огрев колико је потребно и стан са потребним зградама и вртом. Споредни су приходи: за перовођство 35 фор.; за рачуновођство 30 фор. (ту се разуме састављање главне рачунарске књиге, вођење турског рачунашког дневника, и експанање годишњег рачуна турског и благајничког). За укуп или парастос где буде позван 1 фор.; за сваки посебан спомен при укупу или парастосу 60 нов.

Молбенице са сведоџбама треба послати на потписаног председника до 24. јуна по ст. к. о. г. а жеља је општине, да се тражиоци, ако је могуће, лично прикажу. Они који су већ више година учитељске дужности отправљали и у општинама перовође и рачуновођеке ствари добро водили, имаће првенство.

У Бегечу, 6. Јунија 1896.

Тоша Мутибарић
председник

Дафина Михајловић
учитељица и пр. перовођа.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Бр. 21 ex 1896.

64 2-3

СТЕЧАЈ.

Оставком г. Светозара Пирошког уиразио се место срп. прав. учитеља у Српском Падеју. Берива учитеља су ова:

400 фор. годишње, месечно у напред; 4 јутра ораће земље на коју учитељ све терете сноси 40 фор. за перовођество; 1 фор. од погребана где позван буде; 50 нов. од парастоса где позван буде; слободан стан у школском здању са три собе, кухињом, комором, подрумом шталом, шуном два врта лецама ограђена и дворштетом; огрев зимњи колико му треба, (сламе.) —

Дужности су школеком уредбом прописане. Напомиње се, да за повторну школу неће засебно награђен бити.

Првенство имају они, који се лично прикажу. Службу са беривима примаће изабрани од 1. (13.) Септембра 1896. год.

Рок стечаја је 30. јули (11. Августа) 1896. год.

Ваљано истрписане молбенице ваља уцутити на адресу: Срп. прав. школеки одбор (Gör. kel. szerb. iskola szék) у Срп. Падеју.

У Српском Падеју 6. (18.) јуна 1896. год.

Ђорђе Јовановић
Председник школ. одбора

Светозар Ђ. Пирошки
учитељ као перовођа.

СТЕЧАЈ.

68 1-3

Овим се отвара стечај на учитељско место са платом од 230 фор. а. вр. 26 кибли жита чиста, 5 кибли кукуруза, 4 ланца ораће земље, огрева колико потребује, слободан стан са 2 собе, 1 шнајз, 1 кујна и подрум, слободан врт у школској дворани. Који жели ово место добити нека добро иштруира сведочанства његова и нека докаже да је вичан у мађарском језику.

Рок траје до 20. јулија 1896.

Из седнице школ. одбора у Српској Кечи, 9. (21.) јуна 1896. држане

Иса Амиджић Ђорђе Арађан
привремени учитељ и перовођа. председник.

Ad E. бр. 181. К. 65. ex 1896.

70 1-3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног парох. места VI. класе у Срп. Ковину овим се расписује стечај. Интеркалара нема.

Стеченици имају своје ваљано иштруписане молбенице до конца јула по стар. кал. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске држане у Св. Андреји дне 8. (20) априла 1896.

Епарх. конзисторија будимска.

ЛИВНИЦА ЗВОНА И МЕТАЛА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене ј изнађена и много пута

одликвана

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на пишке има увек готових на стоваришту.

28 7-26

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве глача се 6 повч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 повч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валсџћа у Београду. Поједини бројеви стају 10 повч.

Штампа: Српске Манастирске Штампариие у Ср. Карловцима.